

Ako von z energetického chaosu

Inštitút pre dopravu
a hospodárstvo

CESTA K CHAOSU – AKO SA MENILI CENY

Za ostatné roky výrazne (o tretinu) klesla cena elektriny ako komodity na burze.

Zároveň však stúpali ostatné zložky koncovej ceny elektriny pre domácnosti – predovšetkým tarifa za prevádzku systému (TPS) a ceny distribúcie. A to napriek tomu, že si distribútori svojvoľne zaviedli tzv. STOP stav na pripájanie všetkých, aj nedotovaných obnoviteľných zdrojov.

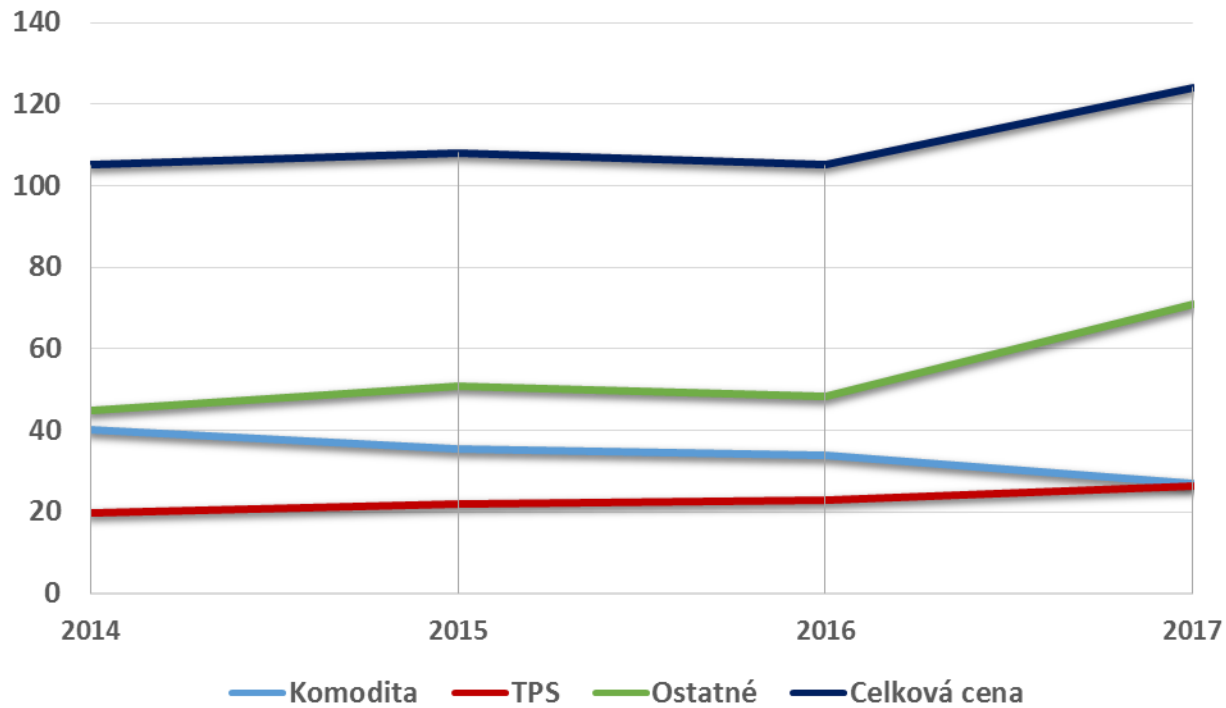
Výsledkom bolo, že domácnosti nedokázali profitovať z vývoja na burze – stále platili približne rovnakú sumu.

Podiel ceny komodity na celkovej platbe konečného spotrebiteľa tak výrazne klesol.

Zmena nastala až v roku 2017, kedy suma za distribúciu a TPS narástla natoľko, že časť domácností si mala za elektrinu výrazne priplatiť.

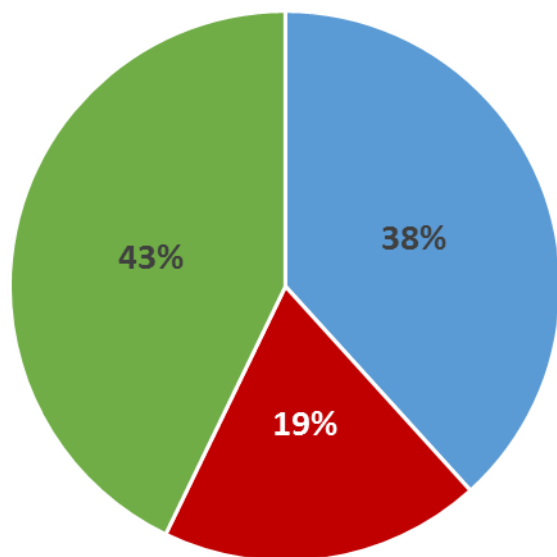
CESTA K CHAOSU – AKO SA MENILI CENY

Vývoj ceny elektriny na príklade konkrétnej domácnosti
(eur/MWh k 1. januáru daného roka)

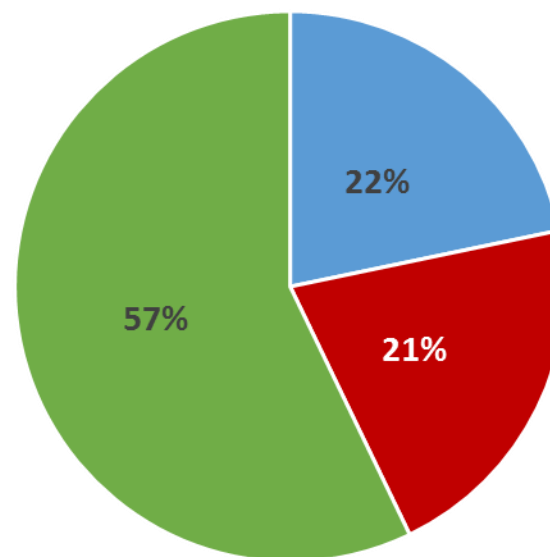
CESTA K CHAOSU – AKO SA MENILI CENY

Skladba ceny elektriny k 1. januáru 2014 (v %)

■ Komodita ■ TPS ■ Ostatné

Skladba ceny elektriny k 1. januáru 2017 (v %)

■ Komodita ■ TPS ■ Ostatné

Porovnávaná domácnosť: distribučné územie ZSE-D, štvorčlenná, bývajúca v dome, bez kúrenia elektrinou

CESTA K CHAOSU – MOTIVÁCIA

Vďaka tomuto prístupu regulačného úradu sa mohla vládna strana Smer-SD chváliť stabilnými cenami energií.

Navyše, vytvárala si tým „cenový vankúš“ pre prípad, že cena elektriny – komodity začne na burze stúpať.

V takejto situácii by mohla začať tento „vankúš“ postupne rozpúšťať. Výsledkom by bolo, že by neprišlo k prudkému zdraženiu koncových cien a vláda by sa mohla i naďalej chváliť cenovou stabilitou.

Vďaka „rozpušteniu vankúša“ by vláda udržala stabilné ceny aj v roku 2018, kedy by na základe burzového vývoja mali stúpnuť. V roku konania komunálnych volieb by jej takáto „poistka“ prišla vhod.

CESTA K CHAOSU – MOTIVÁCIA

Práve preto sa roky na Slovensku uplatňoval prístup, kedy sa z objektívnych čísel nevypočítala konečná cena energií, ale naopak: najprv sa stanovila vhodná koncová cena a až z nej sa odvinuli jej jednotlivé zložky.

Na prvý pohľad to prinášalo stabilné ceny, v skutočnosti však kvôli tomuto prístupu platili domácnosti za elektrinu výrazne viac, než to bolo nutné.

Ak by výška TPS a ostatných platieb zostala na úrovni roku 2014, mohla by vzorová domácnosť pri aktuálnej cene komodity platiť v roku 2017 za elektrinu 92 eur za MWh, namiesto pôvodne schválených 124 eur za MWh.

AKO VZNIKOL ENERGETICKÝ CHAOS

- 9/2016** ÚRSO vydal vyhlášky o cenovej regulácii...
- 11/2016** OKTE, distribútori, dodávatelia energií predložili cenové návrhy ÚRSO
- 11/2016** ÚRSO cenové návrhy schválil
- 12/2016** Dodávatelia energií, IDH a následne aj politici upozorňujú, že časti odberateľov výrazne stúpnu platby. ÚRSO aj vláda tento fakt ignorujú.
- 01/2017** Dodávatelia energií zasielajú faktúry koncovým zákazníkom
- 01/2017** Dvíha sa vlna nevôle zákazníkov s novou výškou zálohových platieb, Robert Fico zasahuje a necháva zmeniť ceny na úroveň roku 2016
- 02/2017** Energetický chaos pokračuje, avizuje sa zmena vyhlášky o elektrine, cenového rozhodnutia pre distribúciu plynu a rozhodnutia o TPS

AKO VZNIKOL ENERGETICKÝ CHAOS

To, že k zdraženiu energií nedošlo omylom, potvrdzuje i fakt, že ÚRSO svoje kroky vehementne bránilo až do zásahu vlády tak v médiách, ako aj na svojom webe.

Po celú túto dobu distribučné spoločnosti, ktoré boli za svoje cenové návrhy (a teda aj za zdraženie) zodpovedné, vytrvalo mlčali.

Využili tak fakt, že na Slovensku priamo zmluvy s odberateľmi nemajú. Poplatky za distribúciu za nich bezodplatne vyberajú dodávateľia elektriny, ktorí zároveň nesú celé finančné riziko v prípade neplatenia faktúr (na čo vyzýval aj premiér) a sú aj adresátmi sťažností konečných zákazníkov.

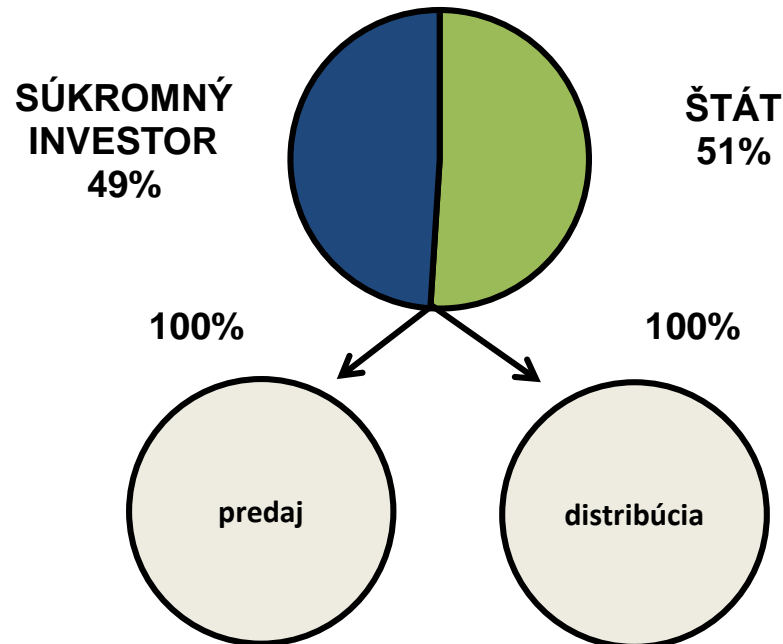
Práve dodávateľia a IDH sa snažili už v minulom roku na vzniknutý problém upozorňovať. Neskôr sa pridávajú médiá, no vláda reaguje až po tom, čo sa proti zdraženiu začínajú ozývať samosprávy a občania.

Politici sa celý čas snažia zo vzniknutej situácie vytíkať politický kapitál.

USPORIADANIE VZŤAHOV V ENERGETIKE

DNES

Západoslovenská energetika, a.s., Východoslovenská energetika Holding, a.s.

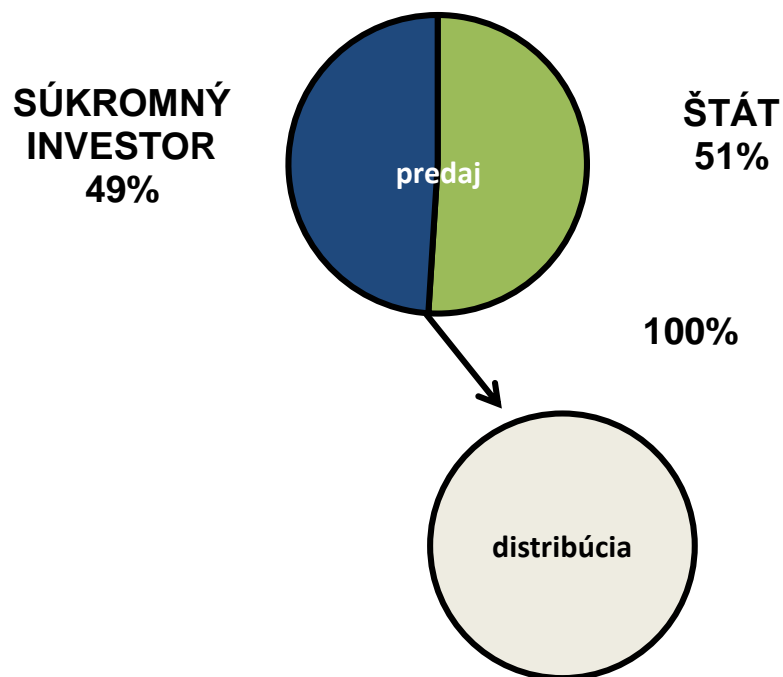
ZSE Energia, a.s.
Východoslovenská energetika a.s.

Západoslovenská distribučná, a.s.
Východoslovenská distribučná, a.s.

USPORIADANIE VZŤAHOV V ENERGETIKE

DNES

Stredoslovenská energetika, a. s.

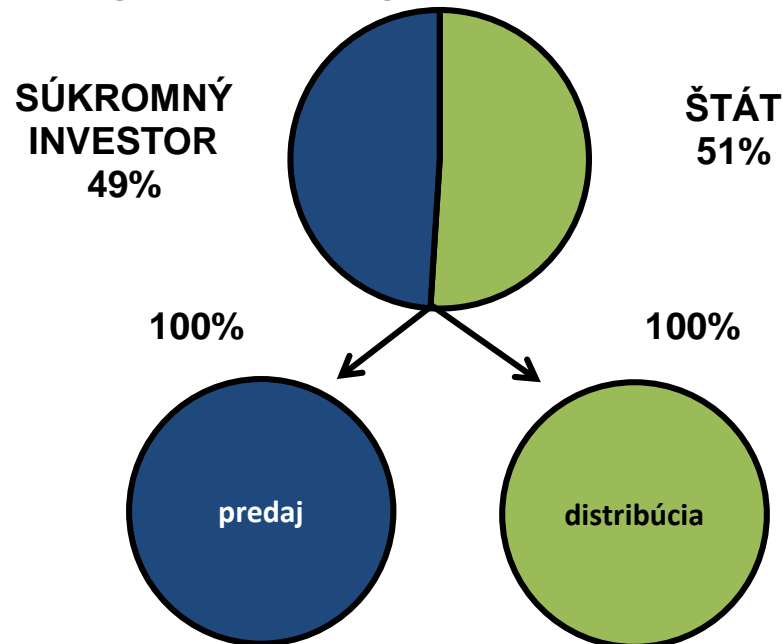

Stredoslovenská energetika – Distribúcia, a. s.

USPORIADANIE VZŤAHOV V ENERGETIKE

NÁVRH

Západoslovenská energetika, a.s., Stredoslovenská energetika, a.s.,
Východoslovenská energetika Holding, a.s.

ZSE Predaj, a.s., SSE Predaj, a.s.
VSE Predaj a.s.

Energetická distribučná, a.s.

NÁVRH IDH: ODPORÚČANÝ SCENÁR

- 1. Štát odpredá všetky svoje podiely v oblasti dodávky a obchodovania s komoditou.**
- 2. Zároveň si zabezpečí 100 % podiel v distribučných spoločnostiach a zlúči ich do jednej - obdobne ako u prenosu (SEPS).**
- 3. Stransparentní sa zloženie a výška TPS. Dnes sa prostredníctvom nej odberatelia elektriny skladajú napríklad na podporu hneďouhoľného baníctva na Slovensku, pričom ale výkupná cena uhlia je predmetom obchodného tajomstva. Vhodné je zvážiť presun dotačnej časti TPS do štátneho rozpočtu.**
- 4. ÚRSO sa začne správať ako skutočne nezávislý regulačný orgán, ktorý dovolí cenám reagovať na vývoj cien komodít na burze. Domácnosti zaplatia férovú cenu bez jej zbytočného navyšovania a spoločnosti podnikajúce v energetike budú mať zabezpečený primeraný zisk.**

NÁVRH IDH: BENEFITY

Odpadnú politické vplyvy na predaj energií. Zabráni sa situácii, kedy by štát ovládal nielen ÚRSO, no cez energetický holding by vedel manipulovať cenové návrhy, ktoré by predajcovia na úrad predkladali.

Vlastníckym oddelením distribúcie a predaja sa splní dlhoročná požiadavka EÚ, ktorá takýto krok v záujme transparentného trhu s energiami požaduje v rámci tzv. tretieho energetického balíčka.

Nedôjde k spojeniu regulovaných (distribúcia) a neregulovaných (predaj) spoločností do jednej vo forme energetického holdingu.

Zabezpečí sa tak, aby neprišlo ku krížovému financovaniu štátnych energofiriem, ako sa to zrejme deje v SPP.

ROZDELENIE KOMPETENCIÍ

Komodita, silová elektrina – rozvoj konkurenčného prostredia a vytvorenie priestoru pre súťaženie smerujúce k nižším cenám a novým službám (tvrdenie o nedostatočnom konkurenčnom prostredí je hlúposť)

Prenos, distribúcia, dane – v réžii štátu, ktorý kontroluje infraštruktúru.

Regulátor – skutočne nezávislý, vytvorí rámec pre podnikanie v sieťových odvetviach tak pre štát v časti prenos, distribúcia a dane, ako aj pre trhovú súťaž v ponuke komodity.

Inštitút pre dopravu
a hospodárstvo

ĎAKUJEME ZA POZORNOSŤ

Ing. Ondrej Matej,
Predseda správnej rady
Inštitútu pre dopravu a hospodárstvo
Galvaniho 7/D
821 04 Bratislava

Inštitút pre dopravu
a hospodárstvo

ondrej.matej@idah.sk
cell: +421 903 603 285
<http://www.idah.sk>